

ΤΕΛ. ΛΟΥΤΡΩΝ ΑΙΔΗΣΟΥ

ΜΑΘΗΤΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΚΟΥΤΣΟΝΑΜΕΝΤΟΥ ΔΑΝΑΗ Α2

ΣΕΦΕΡΗΣ

Ο γυρισμός του ξενιτεμένου

ΥΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΚΙΡΗ ΔΕΔΕ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ: 2021 -2022

ΘΕΜΑ: ΞΕΝΙΤΙΑ

Ο γυρισμός του ξενιτεμένου

Ποίημα: Γ. Σεφέρης (Νόμπελ Λογοτεχνίας 1963)

— Παλιέ μου φίλε τί γυρεύεις;
χρόνια ξενιτεμένος ήρθες
με εικόνες που έχεις αναδρέψει
κάτω από ξένους ουρανούς
μακριά απ' τον τόπο το δικό σου.

— Γυρεύω τον παλιό μου κήπο·
τα δέντρα μού έρχονται ως τη μέση
κι οι λόφοι μοιάζουν με πεζούλια
κι όμως σαν ήμούννα παιδί
έπαιξα πάνω στο χορτάρι
κάτω από τους μεγάλους ίσκιους
κι έτρεχα πάνω σε πλαγιές
ώρα πολλή λαχανιασμένος.

— Παλιέ μου φίλε ξεκουράσου
σιγά-σιγά να σνηνιδίσεις
ν' ανηφορίσουμε μαζί
στα γιγνώμιά σου μονοπάτια
να ξαποστάσουμε μαζί
κάτω απ' το θόλο των πλατάνων
σιγά-σιγά να 'ρθούν κοντά σου
τό περιβόλι κι οι πλαγιές σου.

— Γυρεύω το παλιό μου σπίτι
με τ' ανηλιά τα παραθύρια
σκοτεινιασμένα απ' τον κισσό
γυρεύω την αρχαία κολόνα
που κοίταζε ο θαλασσινός.
Πώς νες να μπω σ' αυτή τη στάνη;
οι στέγες μού έρχονται ως τους ώμους
κι όσο μακριά και να κοιτάξω
βλέπω γογατιστούς ανθρώπους
λες κάνουνε την προσεβχή τους.

*άρματα με δρεπάνια στους τροχούς. Καθώς έτρεχαν
μέσα στο εχθρικό στράτευμα, έκοβαν τα πόδια
στρατιωτών και αλόγων.

Πηγή φωτογραφίας

<https://ambassador.satlarae.com/archives/70864>

— Παλιέ μου φίλε δε μ' ακούς;
σιγά-σιγά να σνηνιδίσεις
τό σπίτι σου είναι αυτό που βλέπεις
κι αυτή την πόρτα να χτυπήσουν
σε λίγο οι φίλοι κι οι δικοί σου
γλυκά να σε καλωσορίσουν.

— Γιατί είναι απόμακρη η φωνή σου;
σπίκωσε λίγο το κεφάλι
να καταλάβω τί μου λες
όσο μιλάς τ' ανάστημά σου
ολόένα πάει και λιγοστεύει
λες και βυθίζεσαι στο χώμα.

— Παλιέ μου φίλε συλλογίσου
σιγά-σιγά να σνηνιδίσεις
η νοσταλγία σου έχει πλάσει
μα χώρα ανύπαρκτη με νόμους
έξω απ' τη γης' κι απ' τους ανθρώπους.

— Πια δεν ακούω τοιμουδιά
βούλιαξε κι ο στερόνός μου φίλος
παράξενο πώς χαμηλώνουν
όλα τριγύρω κάθε τόσο
εδώ διαβαίνουν και θερίζουν
χιλιάδες άρματα δρεπανηφόρα*.

Αθήνα, άνοιξη '38

[πηγή: Γιώργος Σεφέρης, Ποιήματα, Ίκαρος,
Αθήνα 1998 (19η έκδ.), σ. 163-165]

Μπορείς να ακούσεις στον σύνδεσμο που ακολουθεί το ποίημα μελοποιημένο από τον Γιάννη Μαρκόπουλο. Άλμπουμ : "Ο Στράτης Θαλασσινός ανάμεσα στους αγάπανθους" και άλλα τραγούδια, 1973. Ερμηνεύουν η Ιωάννα Κιουρκτσόγλου και ο Λάκης Χαλκιάς:

https://www.youtube.com/watch?v=YLyBnK6gC5c&ab_channel=katoidea

Γιατί επέλεξα αυτό το θέμα: Η ζενιτιά [αλλιώς: ζενιτεμός, μισεμός, αποδημία, μετανάστευση, μετοικεσία], εθελούσια ή από ανάγκη, είναι συνυφασμένη με τη ζωή του Έλληνα από τα αρχαιότατα χρόνια. Ας θυμηθούμε τους δύο αρχαίους αποικισμούς, τις μετακινήσεις κατά την ελληνιστική περίοδο, τη Βενετοκρατία και την Τουρκοκρατία, τον μαζικό ζενιτεμό μετά τον 2ο παγκόσμιο πόλεμο (Γερμανία, Βέλγιο, Σουηδία, ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, κ.α.) αλλά και την σύγχρονη αποδημία, μορφωμένων κυρίως, νέων, το λεχόμενο brain-drain (διαρροή εγκεφάλων). Η λογοτεχνία παρακολουθώντας το κοινωνικό χίχνεσθαι αντλεί συχνότατα τα θέματά της από την ζενιτιά: δημοτικά τραγούδια, ρεμπέτικα, παλιότερα λαϊκά αλλά και σύγχρονα έντεχνα τραγούδια, πεζογραφία και ποίηση. Η ποίηση, παραδοσιακή και μοντέρνα, μας δίνει ένα εξαιρετικά πλούσιο υλικό, με τεράστια ποικιλία θεμάτων. ΚΙΚΗ ΔΕΔΕ

1η εργασία

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Το ποίημα είναι ένας διάλογος:

Ποια είναι τα πρόσωπα που διαλέχονται; Πού βρίσκονται; Ποιο από τα δύο είναι ο κεντρικός ήρωας; Τι επιδιώκει ο κεντρικός ήρωας του ποιήματος; Βρίσκει αυτό που επιδιώκει; Ποια τα συναισθήματά του; (μον. 15)

2. Ποια η στάση του συνομιλητή του; Πώς θα τον χαρακτηρίζατε; (μον. 5)

3.α. Το ποίημα είναι παραδοσιακό, μοντέρνο ή κάτι το ενδιάμεσο; Τεκμηρίωσε την απάντησή σου αναφέροντας 5 τουλάχιστον χαρακτηριστικά του που το κατατάσσουν σε κάποια από τις τρεις κατηγορίες.

β. Ο Σεφέρης, τελικά, είναι παραδοσιακός ή μοντέρνος ποιητής; Για να μπορέσεις να απαντήσεις διάβασε μερικά ποιήματα του εδώ. Τι συμπέρασμα έβγαλες;

Η απάντησή σου στο υποερώτημα αυτό να είναι αναλυτική. Να αναφέρεις τον τίτλο των ποιημάτων που διάβασες και το όνομα της ποιητικής συλλογής στην οποία ανήκουν. Μονολεκτικές απαντήσεις δεν βαθμολογούνται. (μον. 15)

4. Δες το ντοκυμαντέρ για τη ζωή και το έργο του Σεφέρη (διάρκεια 54')

Τώρα που το είδες, θεωρείς πως ο κεντρικός ήρωας του ποιήματος είναι πιθανόν ένα προσωπίο του ίδιου του ποιητή;

Η απάντησή σου να είναι αιτιολογημένη. Μονολεκτικές απαντήσεις δεν βαθμολογούνται. (μον. 10)

5. Αν λάβεις υπόψη την ημερομηνία (που έγραψε ο ίδιος ο ποιητής) κάτω από το ποίημα: Αθήνα, άνοιξη '38 (=1938), μήπως μπορείς να ερμηνεύσεις με συντομία την τελευταία στροφή του ποιήματος; Σίγουρα θα σε βοηθήσει αυτό το βίντεο των 7 λεπτών. (μον. 5)

1

Το ποίημα «Ο γυρισμός του ξενιτεμένου» είναι ένας διάλογος. Κεντρικός ήρωας είναι ο ξενιτεμένος ο οποίος γυρίζει **στην πατρίδα του**, στον τόπο που μεγάλωσε. Εκεί τον περιμένει ο φίλος του το δεύτερο πρόσωπο του ποιήματος- διαλόγου.

Ο ξενιτεμένος, γεμάτος **νوستαλγία** και αναμνήσεις από τα παιδικά του χρόνια, **ψάχνει να βρει το παλιό του σπίτι**, τον παλιό του κήπο, τα μέρη που έπαιξε με τους φίλους του. Ψάχνει να βρει το παρελθόν του...

Όμως αυτό που βρίσκει δεν μοιάζει καθόλου με αυτό που υπάρχει στις αναμνήσεις του. Όλα μοιάζουν μικρότερα και πιο ασημαντα. Ακόμα και οι άνθρωποι γίνονται γονατιστοί και φοβισμένοι.

Ενώ περνάει η ώρα και μιλάει με το φίλο του νιώθει **απογοήτευση**, καθώς βλέπει όλα να μικραίνουν ακόμα περισσότερο γύρω του και να εξαφανίζονται. Βλέπει με **αγωνία** να χάνεται ακόμα και ο παλιός του φίλος και δεν μπορεί να ακούσει ούτε τη φωνή του. Στο τέλος μένει **μόνος** του και **σαστισμένος** αναρωτιέται πώς χαμηλώνουν όλα κάτω από τον φόβο του πολέμου.

...το σπίτι των παιδικών χρόνων του ποιητή στην Σκάλα κοντά στην Σμύρνη, του θυμίζει την 'πατρίδα' και αυτή η ανάμνηση τον συγκενεί αφάνταστα.

«...στην Σκάλα του Βουρλά, που ήταν για μένα ο μόνος τόπος που, και τώρα ακόμη, μπορώ να ονομάσω πατρίδα με την πιο ριζική έννοια της λέξης: ο τόπος όπου βλάστησαν τα παιδικά μου χρόνια»

Το σπίτι λοιπόν είναι ο μόνος τόπος που μπορεί να ονομάσει πατρίδα... Όντως ο Σεφέρης χρησιμοποιεί τέσσερις φορές την λέξη 'πατρίδα' στα ποιήματά του και σε όλες τις περιπτώσεις κάνει λόγο για το σπίτι του ή για κάτι που πλέον δεν έχει.

2-4

«...Είναι ένα περίεργο πράγμα με την τέχνη, αν κλειστείς πάρα πολύ στεγνώνεις και ξεραίνεσαι και επαναλαμβάνεις μονότονα, αν ανοιχτείς πάρα πολύ σκορπίζεσαι. Είναι μια ισορροπία που πρέπει να πετύχει κανείς για τον εαυτό του, που δεν θα την πετύχαινα αν ήμουν ανεξάρτητος, πιο νέος αλλά που τώρα θα ήξερα πώς να τη βρω — αν δεν είχα **δύο αφεντάδες**».

Από την επιστολή του Γιώργου Σεφέρη στην Ιωάννα, Άγκυρα, 21.8.1948

...η λιτή Έκθεση που παρουσιάζεται στον νότιο διάδρομο του ισοχείου του Μεγάρου της Βουλής επιδιώκει να αναδείξει εξίσου τη συγγραφική και τη διπλωματική του σταδιοδρομία, τους **«δύο αφεντάδες**», όπως ο ίδιος έλεγε, που κυριάρχησαν στη ζωή του.

«...Βλέπετε, στην Τέχνη, όπως και στις άλλες τίμιες ανθρώπινες δουλειές, δεν είναι βολετό να δουλεύει κανείς **δύο αφεντάδες**. Αν ο τεχνίτης προτιμήσει την πολιτική σκοπιμότητα, δεν έχω τίποτα να πω.»

Γιώργος Σεφέρης: «Η τέχνη και η εποχή»

Οι δύο αφεντάδες του Σεφέρη, ο ποιητής και ο διπλωμάτης, που κυριάρχησαν σε όλη του τη ζωή και πάλευαν μέσα του φαίνεται να εκφράζονται ξεκάθαρα σε αυτό το ποίημα.

Ο ξενιτεμένος-ποιητής και ο φίλος-διπλωμάτης συναντιούνται και για μία ακόμα φορά συγκρούονται.

Ο φίλος-διπλωμάτης μοιάζει να γνωρίζει πολύ καλά τον παλιό του ξενιτεμένο φίλο, τις προσδοκίες του, τις αναμνήσεις του, την πορεία του στην ξενιτιά. Με την επιμονή, την υπομονή, την ηρεμία και τη γλυκύτητα, ενός πραγματικού διπλωμάτη, προσπαθεί να πείσει τον ασυμβίβαστο ποιητή να δεχτεί όσα βλέπει και να προσαρμοστεί στην πραγματικότητα. Με συγκαταβατικό ύφος, σχεδόν σαν αυτό που μιλάει ένας γονιός στο ατίτασο παιδί του, επιχειρεί να καιηπουχάσει τον ξενιτεμένο, τονίζοντας του ότι η νοσταλγία του είχε πλάσει μία χώρα ανύπαρκτη και είχε μεγαλοποιήσει τις εικόνες των αναμνήσεων του.

Ο διπλωμάτης καλεί τον ποιητή να συμβιβαστεί. Του λέει ότι να συνηθίσει και όταν γίνει αυτό να πάψει να είναι μόνος να τον καλωσορίσουν όλοι οι φίλοι και οι δικοί του...

Ποιοι είναι όμως όλοι αυτοί;

Για τον ξεντεμένο-ποιητή είναι όλοι αυτοί που γονάτισαν και υποτάχθηκαν στο φόβο της βίας . Το σπίτι-πατρίδα, με την αρχαία κολώνα που αντιπροσωπεύει τα ελληνικά ιδανικά, μοιάζει τώρα με στάνη που φιλοξενεί πρόβατα υπάκουα στον βοσκό τους.

Έτσι λοιπόν, νικώντας όλες τις προτροπές της εσωτερικής του φωνής, ο Σεφέρης μένει πιστός στα ιδανικά του καλλιτέχνη - τεχνίτη του πνεύματος και της γλώσσας-δεν αποδέχεται την υποταγή, τον φόβο και την υποδούλωση, τόσο τη δική του όσο και της πατρίδας του. «Αν ο τεχνίτης προτιμήσει την πολιτική σκοπιμότητα, δεν έχω τίποτα να πω.» Για αυτόν η Ελευθερία και τα ελληνικά ιδεώδη δεν είναι δημιουργήματα της νοσταλγίας του. Είναι τα πιστεύω τόσο τα δικά του όσο και της Ελλάδας που τον γαλούχησε.

Τον ξένο και τον εχθρό τον είδαμε στον καθρέφτη.

Αρχοναύτες Μυθιστόρημα

«Το στοιχείο της αναχνύρισης [της αναχνύρισης του ζενιτεμένου από τους εντόπιους] εδώ δεν το βλέπω. Ο εντόπιος αποκαλεί τον ζενιτεμένο τρεις φορές "Παλιέ μου φίλε". Η επίκληση αυτή μάλιστα, που χρησιμοποίησε ο Σεφέρης και στο Μυθιστόρημα (ΣΤ' β) απευθυνόμενος στον εαυτό του, μου δίνει, εμένα, την εντύπωση ότι εδώ δεν γίνεται λόγος για δύο πρόσωπα που συνομιλούν, αλλά για δύο όψεις διαλεκτικές του ίδιου του προσώπου, του διχασμένου συγγραφέα. Το ένα μέρος του ποιητή πάει να καθησυχάσει το άλλο, ενώ το άλλο δηλώνει ότι δεν πείθεται και δεν ικανοποιείται [1/4]. Αν σκεφτούμε τα βιογραφικά του Σεφέρη και τις συνθήκες μέσα στις οποίες πραγματοποιήθηκε αυτή η επιστροφή (λαχτάρα να βρεθεί στην Αθήνα, κοντά στην αγαπημένη του, στην "αυθεντική" αγάπη, το βαρύ τίμημα που πλήρωσε για να επιστρέψει αναλαμβάνοντας τον έλεγχο του ζένου τύπου επί δικτατορίας), θα καταλάβουμε ότι μοιραία οδηγήθηκε σε μια δίβουλη κατάσταση, που βαρύθυμα εκδηλώνεται σε αυτή την μπαλάντα».

Νίκη, Μαρίο (1994). Φθορά και λόγος. Εισαγωγή στην ποίηση του Γιώργου Σεφέρη. Αθήνα : Εστία, σσ. 138,139

Το ποίημα δίνεται ως διάλογος ανάμεσα στον ζενιτεμένο που επιστρέφει και σ' ένα φίλο του, που φαίνεται να χνωρίζει πάρα πολύ καλά τις σκέψεις και τα συναισθήματα του ζενιτεμένου. Ο ποιητής δημιουργεί εδώ δύο προσωπεία, δύο διαφορετικές εκφάνσεις του εαυτού του, για να παρουσιάσει εναρχέστερα τα αντικρουόμενα συναισθήματά του. Η επιθυμία του ζενιτεμένου να επιστρέψει στην πατρίδα του, στρέφεται περισσότερο προς την πατρίδα όπως τη χνώριζε προτού φύγει. Ο ζενιτεμένος προσδοκούσε να βρει τα πράγματα όπως ακριβώς τα είχε αφήσει, αλλά αυτό δεν είναι δυνατό, γιατί οι αλλαγές που έχουν επέλθει τόσο στην πατρίδα του όσο και στον ίδιο είναι πλέον ανέκκλητες.

Κωνσταντίνος Μάντης

Δεν θα πώ κάτι καινούριο, αναφέροντας ότι ο Σεφέρης ήταν, (και κατά δική του δήλωση), ένας άνθρωπος διχασμένος, καταδικασμένος να υπηρετεί την υψηλή διπλωματία από την μία μεριά, (με ό,τι αυτό σημαίνει στο Ελληνικό κράτος) και την ποίηση από την άλλη. Οι περισσότεροι ποιητές φυσικά έχουν ένα κάποιο επάγγελμα, οι περισσότεροι όμως φροντίζουν να μην αποτελεί βάρος στην ποίησή τους. Όχι ο Σεφέρης. Αυτός προσπαθεί την ισορροπία ανάμεσα σε καριέρα αξιοπρόσεχτη στον δημόσιο βίο και σε μία ποίηση που πολλές φορές αμφισβητεί, (αν δεν χλευάζει κιόλας) την ιδιότητα τού δημόσιου λειτουργού.

Μάνος Τασάκος

Μας έλεχαν θα νικήσετε όταν υποταχτείτε
υποταχτήκαμε... και βρήκαμε τη στάχτη
Μας έλεχαν θα νικήσετε
όταν εγκαταλείψετε τη ζωή σας
εγκαταλείψαμε τη ζωή μας
...και βρήκαμε τη στάχτη
Μένει να ξαναβρούμε τη ζωή μας
τώρα που δεν έχουμε πια τίποτα...

Ο κ.Στρατής Θαλασσινός περιγράφει έναν άνθρωπο
«ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΩΝ»

Κι αν σου μιλώ με παραμύθια και
παραβολές
είναι γιατί τ' ακούς γλυκότερα, κι
η φρίκη
δεν κουβεντιάζεται γιατί είναι
ζωντανή
γιατί είναι αμίλητη και προχωράει·
στάζει τη μέρα, στάζει στον ύπνο
μνησιπήμων πόνος.

Τελευταίος σταθμός
«ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑΤΟΣ Β΄»

Τώρα δεν ξέρω να διαβάσω παρακάτω,
γιατί σε δέσαν με τις αλυσίδες, γιατί σε τρύπησαν με τη λόγχη,
γιατί σε χώρισαν μια νύχτα μέσα στο δάσος από τη γυναίκα
που κοίταζε στυλώνοντας τα μάτια και δεν ήξερε καθόλου να μιλήσει,
γιατί σου στέρησαν το φως το πέλαγο το ψωμί.

Πώς πέσαμε, σύντροφε, μέσα στο λαχούμι του φόβου;
Δεν ήταν της δικής σου μοίρας, μήτε της δικής μου τα γραμμένα,
ποτές μας δεν πουλήσαμε μήτε αχοράσαμε τέτοια πραγμάτεια·
ποιός είναι εκείνος που προστάζει και σκοτώνει πίσω από μας;

Η μορφή της Μοίρας
«ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑΤΟΣ Β΄»

Τα σπίτια που είχα μου τα πήραν. Έτυχε
να 'ναι τα χρόνια δίσεχτα· πολέμοι χαλασμοί ξενιτεμοί·
κάποτε ο κυνηγός βρίσκει τα διαβατάρικα πουλιά
κάποτε δεν τα βρίσκει· το κυνήγι
ήταν καλό στα χρόνια μου, πήραν πολλούς τα σκάγια·
οι άλλοι χυρίζουν ή τρελαίνονται στα καταφύγια...
Δεν ξέρω πολλά πράγματα από σπίτια,
θυμάμαι τη χαρά τους και τη λύπη τους...
Ξέρεις τα σπίτια πεισματώνουν εύκολα, σαν τα χυμνώσεις.

Το σπίτι κοντά στη θάλασσα
«ΚΙΧΛΗ»

Η μνήμη, όπου και να την αγχίζεις, πονεί...

3

α. Το ποίημα «Ο γυρισμός του ξενιτεμένου»

Ως προς την μορφή:

- έχει έμμετρο στίχο και τονικότητα
ιάμβος με παροξύτονους εννιάσυλλαβους και οξύτονους
οκτασύλλαβους
το δεύτερο παραπέμπει σε μανιάτικο μοιρολόι
παλιέ/μιου ψί/λε τί/γυρεύ/εις [υ- εννιάσύλλαβος
παροξύτονος]
σκοτεί/νιασμέ/να απ'τόν/κισσό [υ- οκτασύλλαβος
οξύτονος]
- έχει οκτώ στροφές σε μορφή διαλόγου [που παραπέμπει σε
δημοτικό τραγούδι] με άνισους στίχους
- έχει ρυθμό [βασικό για την μελοποίησή του] και σε κάποια
μόνο σημεία ομοιοκαταληξία

σιγά-σιγά να 'ρθούν κοντά σου } ζευγαρωτή
τό περιβόλι κι οι πλαγιές σου. }

μια χώρα ανύπαρκτη με νόμους } ζευγαρωτή
έξω απ' τη γης' κι απ' τους ανθρώπους. }

κι αυτή την πόρτα να χτυπήσουν } πλεχτή
σε λίγο οι φίλοι κι οι δικοί σου
γλυκά να σε καλωσορίσουν. }

Ως προς το περιεχόμενο:

- έχει στίξη κανονική
- τηρεί τους γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες
- έχει μουσικό τόνο και εικόνες
- ο τίτλος δηλώνει το περιεχόμενο και είναι παρμένος από ένα
δημοτικό τραγούδι
- υπάρχει λυρισμός και έκφραση συναισθημάτων. Η
νοσταλγία και η απογοήτευση είναι διάχυτα στο ποίημα
- η γλώσσα είναι λιτή απλή καθημερινή
- υπάρχει δραματικότητα: σύγκριση ανάμεσα στα δύο
πρόσωπα που τελικά εκφράζει την εσωτερική σύγκρουση του
ιδιου του ποιητή
- υπάρχουν υπαινιγμοί και νέα νοηματική φόρτιση των λέξεων
[στάνη, αρχαία κολόνα..]

Τελικά το ποίημα έχει στοιχεία παραδοσιακής ποίησης και θυμίζει έντονα δημοτικό τραγούδι [μέτρο, διάλογος, λαϊκή γλώσσα, το θέμα του νόστου...]. Διαβάζεται εύκολα και επιφανειακά τουλάχιστον φαίνεται κατανοητό και εύπεπτο. Όμως με μια δεύτερη ματιά μπορούμε να εντοπίσουμε και τα στοιχεία της μοντέρνας ποίησης στην εξωτερική σύγκρουση ψίλου - ξενιτεμένου που υπαινίσσεται την εσωτερική του ποιητή - διπλωμάτη Σεφέρη, στην απόκρυψη του κεντρικού θέματος που τελικά δεν είναι μόνο ο νόστος αλλά κι η υποδούλωση, η παρακμή και η παράδοση της πατρίδας μπροστά στον φόβο της βίας και του απολυταρχισμού, στους άνισους στίχους των στροφών και στην ανύπαρκτη σχεδόν ομοιοκαταληξία. Τα δύο τελευταία βέβαια τα παρατηρούμε και στα δημοτικά τραγούδια.

Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι το ποίημα "Ο γυρισμός του ξενιτεμένου" έχει στοιχεία και από τις δύο κατηγορίες μοντέρνας και παραδοσιακής ποίησης ή αλλιώς ότι είναι ένα μοντέρνο ποίημα που υποδέεται ένα παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι ίσως της ξενιτιάς.

Β. Αυτό άλλωστε είναι ένα θέμα γενικότερα με την ποίηση του Σεφέρη. Ότι δεν μπορείς εύκολα να την κατατάξεις σε κάποια κατηγορία.

Είναι ένας ποιητής που ανήκει στη γενιά του 30. Αυτή θεωρείται ότι άνοιξε το δρόμο της μοντέρνας ποίησης. Για πολλούς ο Σεφέρης είναι ο ηγέτης της και αυτός που εισήγαγε τον μοντερνισμό στην ποίηση. Υπάρχουν όμως και αυτοί που υποστηρίζουν ότι οι ποιητές της συγκεκριμένης γενιάς παρεμπόδισαν την εξέλιξη του μοντερνισμού, που είχε ήδη εμφανιστεί στα έργα των ποιητών της δεκαετίας του 20, καθώς έγιναν αποδεκτοί από το σύστημα και σε πολλές περιπτώσεις το εκμεταλλεύτηκαν και για δικό τους όφελος. Άλλοι πάλι πιστεύουν ότι η γενιά του 30 προσπάθησε να παντρέψει τα δύο είδη ποίησης παραδοσιακής και μοντέρνας.

Σε ό,τι αφορά τη στάση απέναντι στην παράδοση, αρκετοί σχολιαστές υπογραμμίζουν ότι οι ποιητές της γενιάς προώθησαν τη «μείζηση», «σύνθεση ή συνύπαρξη» μοντερνιστικών και παραδοσιακών στοιχείων (Β. Αθανασόπουλος, Μουλλάς) ή ότι επεδίωκαν την συνομιλία με την παράδοση (Βαχενάς). Άλλοι θεωρούν ότι ο μοντερνισμός τους «έρχεται σε σύγκρουση με την παράδοση» και ότι αντιμετώπισαν μορφές όπως ο Μακρυγιάννης και ο Θεόφιλος με «μία μυθοποιητική εξιδανικευμένη ματιά» (Κ. Παπαγεωργίου)...

...ότι «υποστήριξαν επιλεκτικά αξίες της λογοτεχνικής μας παράδοσης, εξυπηρετώντας σκόπιμα τα συμφέροντά τους» (Στεργιόπουλος) ή και ότι «ο Σεφέρης και ο Ελύτης παντρεύουν τον αισθητικό, στυλιστικό μοντερνισμό με κάποια ιδεολογήματα ελληνικότητας πολύ σκληρά» (Μπερλής)

Ορισμένοι σχολιαστές (Χατζηβασιλείου, Γ. Γιατρομανωλάκης, Ν. Ησαΐα, Σ. Πασχάλης) υποστηρίζουν ότι οι ποιητές της γενιάς του '30 εισηγήθηκαν τον μοντερνισμό στα ελληνικά γράμματα. Άλλοι (Δημηρούλης, Ροζάνης) θεωρούν ότι τα μέλη της «γενιάς» εντάσσονται μεν στον ελληνικό μοντερνισμό, αλλά δεν είναι και οι εισηγητές του. Σύμφωνα με αρκετούς σχολιαστές, η γενιά του '30 «πολέμησε τον γνήσιο μοντερνισμό» (Ροζάνης) που είχε ήδη εκφράσει η «γενιά του '20» ή και άλλοι προγενέστεροι συγγραφείς, οι οποίοι εσκεμμένα αποκλείστηκαν, παραγκωνίστηκαν ή περιθωριοποιήθηκαν.

<https://www.filologikos-istotopos.gr/2017/04/15/i-genia-tou-%E1%BE%BD30/>

Γνωρίσματα της ποίησης του Σεφέρη:

- Είναι ποίηση ανανεωτική ξεφεύγει συνειδητά από τις παλαιές φόρμες.
- Έχει έντονα συμβολικό χαρακτήρα, χωρίς αυτό να καθιστά το Σεφέρη εκπρόσωπο του Συμβολισμού.
- Χαρακτηρίζεται απ' τη χρήση «καθολικών συμβόλων».
- Έχει πολλά υπερρεαλιστικά στοιχεία, παρόλα αυτά όμως, δεν κατατάσσουμε το Σεφέρη στους υπερρεαλιστές ποιητές.
- Είναι καθαρά προσωπική ποίηση με ιδιόζοντα χαρακτήρα, που δεν ανήκει σε κανένα λογοτεχνικό ρεύμα.

Γαβριέλλα Κοντογιαννίδου, Φιλολόγος

Στην ποιητική συλλογή του Σεφέρη «Στροφή» βρίσκουμε ποιήματα που έχουν παραδοσιακή μορφή [μετρό, στροφές με ίσους στίχους, ομοιοκαταληξία] όπως «Η Λυπημένη» «Ερωτικός Λόγος» Α και Ε. Ωστόσο διακρίνουμε και πολλά σύμβολα που δείχνουν την επιρροή του Ευρωπαϊκού συμβολισμού. Για πολλούς με αυτή τη συλλογή ο Σεφέρης κάνει μία στροφή στη Μοντέρνα ποίηση.

Στη συλλογή «Στέρνα» βλέπουμε στροφές με πέντε στίχους, ομοιοκαταληξία και κανονική στίξη.

Στα δύο αυτά ποιητικά έργα του ο Σεφέρης δείχνει ότι έχει κατακτήσει τους παραδοσιακούς τρόπους και ετοιμάζεται να περάσει στο επόμενο στάδιο που είναι ο ελεύθερος στίχος.

Κωνσταντίνος Μάντης

Πιστεύω ότι σαν άνθρωποι έχουμε μία εμμονή να κατατάσσουμε ανθρώπους σε στιβάδες- ομάδες. Με αυτό τον τρόπο καταλήγουμε σε συμπεράσματα ημιτελή. Ειδικά σε ότι αφορά την τέχνη και τους καλλιτέχνες. Οι περισσότεροι έχουν κατατάξει τον Σεφέρη στους μοντέρνους ποιητές της γενιάς του '30, χωρίς να ξέρουν που να ήθελε ο ίδιος να ανήκει και τι να ήθελε ο ίδιος να αντιπροσωπεύει. Η ποίηση είναι μία εσωτερική διαδικασία, όπως και κάθε μορφή της τέχνης και ο ποιητής γράφει ανάλογα με τη διάθεσή του την κάθε χρονική στιγμή. Έτσι θεωρώ ότι είναι λάθος να κατατάσσουμε έναν ποιητή σε μία από τις δύο κατηγορίες παραδοσιακός-μοντέρνος επειδή έχει περισσότερα ή λιγότερα πριήματα που ανήκουν σε μία από τις δύο κατηγορίες. Ιδιαίτερα ο Σεφέρης αντιμετώπισε αυτή τη σύγκρουση, ανάμεσα στον παραδοσιακό διπλωμάτη που υπηρετεί το σύστημα και τον υπερβατικό ποιητή που υπηρετεί την τέχνη, σε όλη του τη ζωή και νομίζω ότι θα ήταν άδικο να συνεχίζουμε να το κάνουμε και εμείς μετά το θάνατό του.

Οι απόπειρες προσδιορισμού των χαρακτηριστικών της ποιητικής «γενιάς του '30» συνήθως αποδεικνύονται είτε υπερβολικά γενικευτικές, είτε ανεπίτρεπτα μονομερείς.... Αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, και στην απροθυμία ακόμα και των πιο ηγετικών μορφών της γενιάς να αποδεχθούν τη συμμετοχή τους σε μια συλλογική κίνηση. Ακόμα και ο Γιώργος Σεφέρης (1900-1971), χωρίς τον οποίο η αναφορά σε ποιητική «γενιά του '30» θα έχανε αυτομάτως το νόημά της, δήλωνε το 1939 ότι «η νεότερη ποιητική γενεά αποτελείται από ανθρώπους πολύ ανόμοιους και που είτε βρίσκονται ακόμη στην αρχή είτε δε μ' ενδιαφέρουν. Έτσι όπως είναι τα πράγματα, αν ήθελε να γράψω κανείς χί' αυτήν, θα έπρεπε να αισθάνεται ότι ανήκει σε μια κίνηση ομαδική με κοινές επιδιώξεις, πράγμα που εχώ τουλάχιστο δεν αισθάνομαι διόλου» (Σεφέρης-Τσάτσος, 1975, σ. 71).

Τελικά όλοι αυτοί οι άνθρωποι που με το έργο τους Όχι απλά εκγύρασαν την εποχή τους αλλά ήταν η ίδια η εποχή τους, όπως είτε και ο ίδιος ο Σεφέρης, δεν μπορούν να ενταχθούν σε καμία κατηγορία, γιατί απλά είναι από μόνοι τους μία κατηγορία ο καθένας. Εμείς απλά οφείλουμε να τους διαβάζουμε.... Γιατί τότε έχει αξία αυτό που προσφέρανε.

«Τη γλώσσα μας λ.χ. είναι αδύνατο να την αντικρίσει κανείς αλλιώς παρά σαν ανάσα ζωντανών ανθρώπων. Όχι σαν το ναυαχосσωστικό ζήλο γραμματικών.»

(«ΔΟΚΙΜΕΣ 2») Σεφέρης

5

Το 1938 ο Σερφέρης γυρίζει στην Αθήνα από την Κορυτσά και αναλαμβάνει αναγκαστικά ως κρατικός υπάλληλος τα καθήκοντά του στην κυβέρνηση της Στρατιωτικής δικτατορίας Μεταξά. Από την μια η κατάσταση που βρίσκει στην Ελλάδα τον απογοητεύει, καθώς υπάρχει παντού ένα κλίμα φόβου και υποταγής. [Την ίδια εποχή η Γερμανία καταλαμβάνει την Αυστρία και η μυρωδιά του πολέμου εξαπλώνεται σε όλη την Ευρώπη.] Από την άλλη, σε προσωπικό επίπεδο, αισθάνεται μεγάλη δυσφορία που αναγκάζεται να υπηρετήσει ένα απολυταρχικό καθεστώς. Όλη αυτή η εσωτερική πάλη που βιώνει καθώς και η απογοήτευση που νιώθει για την κατάσταση της πατρίδας του εκφράζονται μέσα από αυτό το ποίημα και ιδιαίτερα από την τελευταία στροφή του.

Ο ξενιτεμένος- ποιητής παύει πια να ακούει τη φωνή του φίλου-διπλωμάτη, αρνείται να δεχτεί το φόβο και την υποταγή που βλέπει γύρω του. Στέκεται έκπληκτος μπροστά σε αυτά που συμβαίνουν, καθώς η βία εξαπλώνεται και θερίζει τα πάντα. Το τέλος του ποιήματος δεν είναι λυτρωτικό για τον ήρωα, ο οποίος μένει μόνος και σαοτισμένος να αναρρωτιέται πού χάνηκε το μεγαλείο της πατρίδας του.

παράξενο πώς χαμηλώνουν
όλα τριγύρω κάθε τόσο...

Στο μεταξύ η Ελλάδα ταξιδεύει ολοένα ταξιδεύει
κι αν «ὄρωμεν ἀνθοῦν πέλαγος Αἰγαῖον νεκροῖς» *

* Ο Σεφέρης, σ' ένα από τα πιο γνωστά ποιήματά του («Με τον τρόπο του Γ.Σ.», Τετράδια Γυμνασμάτων, 1940), αναπολεί με κατήφεια παλαιά συμβάντα ή βλέπει μπροστά στα μάτια του μνημεία τόπων που ανακαλούν γεγονότα σπουδαία, που ο χρόνος άξιζε να συντηρεί ακόμα τη σημασία και την αξία τους, αλλά τα τύλιξε η φθορά και η απαξίωσή τους. Και δίνει το γεγονός αυτό υποβλητικά παίρνοντας ατόφιον ένα στίχο από τον αισχυλικόν Αγαμέμνονα, «ορώμεν ανθούν πέλαγος Αιχαιών νεκρούς» (στ.659), βαλμένον στα λόγια του κήρυκα, με τα οποία αυτός πληροφορεί την Κλυταιμνήστρα πως ο άντρας της, όταν μαζί με όλο τον στόλο των Αχαιών επέστρεφαν στην Ελλάδα μετά την καταστροφή της Τροίας, σαν από θαύμα σώθηκε με το πλοίο του και το πλήρωμά του ύστερα από τρομερό τυφώνα και θαλασσοταραχή, που κατάπτε τους άλλους, έτσι που με την ανατολή του ήλιου τους είδαν να σκεπάζουν τη θάλασσα σαν νεκρολούλουδα.

ΠΗΓΕΣ

<https://latistor.blogspot.com/2011/06/blog-post.html>

<https://latistor.blogspot.com/search/label/%CE%93%CE%B9%CF%8E%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82%20%CE%A3%CE%B5%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%B7%CF%82>

https://www.greeklanguage.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/browse.html?cnid_id=1&text_id=3098

<https://www.filologikos-istotopos.gr/2017/04/15/i-genia-tou-%E1%BE%BD30/>

<https://eapilektoi.blogspot.com/2011/04/30-30.html>

<https://www.academia.edu/31151627/%CE%97%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%93%CE%A3%CE%B5%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%B7>

<https://www.tasakos.gr/%CF%83%CE%B5%CF%86%CE%AD%CF%81%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CF%81%CF%85%CF%89%CF%84%CE%AC%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%87%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF-%CE%B5%CF%80%CE%AF/>

<https://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/i-poiitiki-toy-seferi/>

<http://theatrecomments.weebly.com/alphaphiotaepsilononrhoomegamualphataualphawrite/5113515>

<https://www.eks-ik.eu/dimosieyseis-ekdoseis/arthra-meletes/126-i-poiitiki-mythologia-tou-seferi>

Όπου και να ταξιδέψω, η
Ελλάδα με πληγώνει...

Συνοπτική έκδοση

1000000

2η εργασία

Ψάξε στο διαδίκτυο ή σε βιβλία που τυχόν διαθέτεις και βρες τρία (3) ποιήματα ή τραγούδια **ελλήνων δημιουργών** για την ξενιτιά (όχι δημοτικά ούτε ποιήματα που να αναφέρονται στην προσφυγιά). Το καθένα να παρουσιάζει μια διαφορετική διάσταση του θέματος, π.χ. ο πόνος του αποχωρισμού, η ζωή στην ξένη χώρα, η επιστροφή του μετανάστη, αυτοί που μένουν πίσω, κλπ.

Παρουσίασε με συντομία το θέμα του καθενός και τους λόγους που σε έκαναν να το διαλέξεις.

Μόνο δύο από τα τρία μπορούν να είναι τραγούδια. Αν το τραγούδι είναι μελοποιημένο ποίημα, υπολογίζεται ως ποίημα.

Για το καθένα να αναφέρεις **οπωσδήποτε**:

Ποιήματα: Το όνομα και τις χρονολογίες ζωής-θανάτου του ποιητή/ της ποιήτριας. Την ποιητική συλλογή στην οποία ανήκει και την ημερομηνία έκδοσής της.

Τραγούδια: Το όνομα του/της στιχουργού και του συνθέτη/της συνθέτριας που το μελοποίησε, το άλμπουμ στο οποίο εντάσσεται (αν εντάσσεται σε κάποιο), την ημερομηνία κυκλοφορίας του δίσκου και το όνομα του ερμηνευτή/ερμηνεύτριας.

Ενδεικτικοί πόροι από τους οποίους μπορείς να αντλήσεις υλικό. Μην περιοριστείς μόνο σε αυτούς, κάνε και την δική σου έρευνα. Διάλεξε ό,τι θες, από όπου θες.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- http://papatsiros.blogspot.com/2016/09/blog-post_25.html
- <https://www.andro.gr/empneusi/top10-poihmata-gia-tous-prosfuges-kai-metanastes/>
- <https://www.nakasbookhouse.gr/content/h-xenitia-stin-elliniki-poiisi>
- <https://itzikas.wordpress.com/2014/10/19/%CF%80%CE%B5%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CE%B5-%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-69%CE%BF-%CE%BE%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%AC-%CE%BE%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%82/>
- <https://ennepe-moussa.gr/%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%AE%CF%82-%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CE%BA%CE%B5%CE%BD/%CE%BE%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%AC-%CE%BF%CE%B4%CF%85%CF%83%CF%83%CE%AD%CE%B1%CF%82-%CE%BD%CE%B1%CF%83%CE%B9%CF%8C%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%82>
- <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/mou/xenitia.htm#diigimata>
- <https://diasporic.org/2011/01/batsikanis-nikos/%CE%AD%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CF%82-%E2%80%93%CE%BE%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%AC/>

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

- Μεγάλη ποικιλία τραγουδιών <http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/mou/xenitia.htm>
- «Μετανάστες»: Εμβληματικός δίσκος της ελληνικής δισκογραφίας. Σου συνιστώ να τον ακούσεις ολόκληρο: <https://www.youtube.com/watch?v=GOJE6CkJW8k&t=32s>
- «Ροβινσώνες»: ολόκληρος ο δίσκος https://www.youtube.com/watch?v=mMNX_SKd0qs
- Στο youtube υπάρχει άφθονο υλικό

Η ξενιτεμένη

1 Σ' ένα παλάτι αρχοντικό στον ξακουσμένο τόπο

ξενιτεμένη βρίσκεται κι άφταρτη βασιλεύει

μαρμαρογέννητη θεά, της Μήλος η Αφροδίτη.

Από μπροστά της ο Καιρός περνάει, δεν την αγγίζει,

5 τα μάτια της δε δέχονται το φως από τον ήλιο,

και λάμπουν όλα γύρω της απ' τη δική της λάμψη·

τα μάτια της αδάκρυτα σ' άλλους τα δάκρυα φέρνουν,

τα στήθη της αμάραντα καρδιόχτυπο δεν έχουν,

όμως ραγίζουν τις καρδιές, τα γόνατα λυγίζουν·

10 τα χείλη της αγέλαστα τους πονηρούς φοβίζουν,

και τα κομμένα χέρια της βαθιά οι καρδιές τα νιώθουν

να ξεριζώνουν στοχασμούς ανάξιους, φαύλα πάθη·

και το παλάτ' είν' εκκλησιά που αντί βωμούς και εικόνες

κρατεί τον ίδιο το θεό μέσα φανερωμένο,

15 κι όλο από Νότο και Βοριά κι Ανατολή και Δύση

μπροστά της κόσμος σέρνεται για να την προσκυνήσει.

Μια μέρα απ' της Ελλάδας του τα γαλανά ακρογιάλια

πρόβαλεν ένας Ποιητής στο αρχοντικό παλάτι

και ξαγναντεύει τη θεά κι εμπρός της γονατίζει

20 και σμίγει παρακαλεστά τα χέρια του και λέει:

Δέσποινα μεγαλόχαρη σε μακρυσμένες χώρες,

στα χώματα της ξενιτιάς Κυρά μαρμαρωμένη,

βασίλισσα που κυβερνάς άλλα βασίλεια τώρα,

θεά που ζεις αθάνατη μακριά απ' τον Όλυμπο σου!

25 Απ' των Κυθήρων τα νερά κι απ' τους αφρούς της Κύπρος

κι από τον καθαρότατον αέρα της Αθήνας

κι από τ' Αργίτικα βουνά κι απ' της Ηλείας τους κάμπους

κι από την ηλιοφώτιστην Ελλάδα, απ' την πατρίδα

σου φέρνω ένα παράπονο και το σκορπώ απ' τα βάθη

30 της φλογισμένης μου καρδιάς γονατιστός μπροστά σου.

Μάρμαρο αθάνατον, οπού σφιχτά σε περιχύνει

τόση ζωή και δύναμη και όση ποτέ δεν έχει

το ευκολοσύντριφτο κορμί λιγόζωου του ανθρώπου,

θεά, τέτοιο παράπονο μην το καταφρονέσεις,

35 κι α δεν τ' ακούς να χύνεται στου Πλάτωνα τη γλώσσα

κι α δε μετράει τα λόγια του Ομηρική αρμονία.

Έρθανε χρόνια δίσεχτα, τα Ομηρικά τραγούδια

σώπασαν πια, βουβάθηκαν οι Πλάτωνες για πάντα,

και των βουνών σου οι μέλισσες μακριά σε ξένα χείλη

40 το παραιτούν το μέλι τους, και οι ποιητές που τώρα

με τα συντρίμια απόμειναν στην έρημην Ελλάδα

μιλούν γλώσσ' ανυπόταχτη, λαχταριστή, θρεμμένη

με των ελληνικών βουνών τον πάναγνον αέρα,

αλλά γλυκιά και γνώριμη στα θεϊκά τ' αφτιά σου,

45 γιατί είναι γλώσσα της ζωής και γλώσσα της αλήθειας!

Τώρα τα λόγια μου άσχημα κι αν σου φανούν και κρύα,

κι άψυχο το παράπονο, μη με καταφρονέσεις·

όλα μπροστά σου είν' άψυχα, κι αυτά κι ο κόσμος όλος,

μπροστά σου ακόμα κι οι θεοί, παλιοί και νέοι και όλοι,

50 δείχνονται σα φαντάσματα που νόημα δεν έχουν.

Κι αν κρύβει ο κόσμος λεβεντιά και νιότη αν κρύβει ακόμα,

είναι γιατί δεν έχασε τη χάρη να σε νιώθει

και να θαμπώνεται από σε και να σε προσκυνάει!

ΠΟΙΗΤΗΣ : ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
(Πάτρα, 13 Ιανουαρίου 1859 - Αθήνα, 27
Φεβρουαρίου 1943)

ΣΥΛΛΟΓΗ : ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ
(1892)

ΥΠΟΣΥΛΛΟΓΗ : ΑΡΧΑΙΟΙ ΘΕΟΙ

ΠΟΙΗΜΑ : Η ξενιτεμένη !

Το πρώτο Ποίημα που επέλεξα είναι του Κωστή Παλαμά «η ξενιτεμένη» .Το επέλεξα γιατί πρώτα από όλα ο Κωστής Παλαμάς ήταν ο αγαπημένος ποιητής του παππού μου και ένας από τους δικούς μου και μετά γιατί μου άρεσε πολύ το περιεχόμενό του .Ήταν ένα από τα ποιήματα που μου διάβαζε όταν ήμουν μικρή και αναφέρεται στον ξενιτεμό του ελληνικού πολιτισμού. Συγκεκριμένα μιλάει για την Αφροδίτη της Μήλου η οποία βρίσκεται μέχρι και σήμερα στο μουσείο του Λούβρου. Νομίζω ότι η μοίρα της εκφράζει τη μοίρα του ελληνικού λαού που από τα βάθη του χρόνου ξενιτεύεται και για διάφορους λόγους μεταναστεύει.

Πριν τους αλλάξει ο Χρόνος

Λυπήθηκαν μεγάλως στον αποχωρισμό των.
Δεν το 'θελαν αυτοί' ήταν οι περιστάσεις.
Βιοτικές ανάγκες εκάμνανε τον ένα
να φύγει μακριά — Νέα Υόρκη ή Καναδά.
Η αγάπη των βεβαίως δεν ήταν ίδια ως πριν'
είχεν ελαττωθεί η έλξις βαθμηδόν,
είχεν ελαττωθεί η έλξις της πολύ.
Όμως να χωρισθούν, δεν το 'θελαν αυτοί.
'Ηταν οι περιστάσεις. — 'Η μήπως καλλιτέχνις
εφάνηκεν η Τύχη χωρίζοντάς τους τώρα
πριν σβήσει το αίσθημά των, πριν τους αλλάξει ο Χρόνος;
ο ένας για τον άλλον θα είναι ως να μένει πάντα
των είκοσι τεσσάρων ετών τ' ωραίο παιδί.

ΠΟΙΗΤΗΣ: Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ
(Αλεξάνδρεια, 29 Απριλίου 1863 (ν.ημ.)
- 29 Απριλίου 1933)
ΠΟΙΗΜΑΤΑ : [ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΑ, 1897-
1933;]
[1919 – 1932, χρονολογική συλλογή]
ΠΟΙΗΜΑ : Πριν τους αλλάξει ο Χρόνος

Επέλεξα το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη <πριν τους αλλάξει ο χρόνος> γιατί μου αρέσουν οι ζωντανές εικόνες που δημιουργεί με τα ποιήματά του ο Καβάφης. Επίσης μου αρέσει ο κυνισμός του αλλά και η αισιοδοξία που παρόλα αυτά βγάζει μέσα από τα έργα του. Το συγκεκριμένο ποίημα μιλάει για τον αποχωρισμό δύο ανθρώπων που αγαπιούνται λόγω του ξενιτεμού. Αυτός που φεύγει αλλά και αυτός που μένει κρατάει μέσα του τον πόνο και τη νοσταλγία για το αγαπημένο του πρόσωπο όσα χρόνια κι αν περάσουν, όμως η εικόνα που παίρνει μαζί του μένει αναλλοίωτη και ιδανική όπως τη στιγμή του αποχωρισμού.

Της ξενιτιάς (Φεγγάρι μάγια μου 'κανες)

Φεγγάρι μάγια μου 'κανες
και περπατώ στα ξένα
είναι το σπίτι ορφανό
αβάσταχτο το δειλινό
και τα βουνά κλαμένα
Στείλε ουρανό μου ένα πουλί
να πάει στη μάνα υπομονή
Στείλε ουρανό μου ένα πουλί
ένα χελιδονάκι,
να πάει να χτίσει τη φωλιά
στου κήπου την κορομηλιά
δίπλα στο μπαλκονάκι,
στείλε ουρανό μου ένα πουλί
να πάει στη μάνα υπομονή
Να πάει στη μάνα υπομονή
δεμένη στο μαντίλι
προικιά στην αδερφούλα μου
και στη γειτονοπούλα μου
γλυκό φιλί στα χείλη

Στίχοι: Ερρίκος Θαλασσινός

Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης

1η ερμηνεία: Γρηγόρης Μπιθικώτσης

Το καταπληκτικό αυτό λαϊκό τραγούδι εντάσσεται στο έργο «Όμορφη Πόλη» η σύνθεση του οποίου έγινε το 1961-62 σε Αθήνα-Παρίσι, για την επιθεώρηση – θέατρο «Παρκ», καλοκαίρι 1962 σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κακογιάννη, κείμενα Μποστ, σκηνικά Βάσου Φωτόπουλου.

<https://www.pancreta.gr/art.php?p=2065>

ΑΚΟΥΣΤΕ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

<https://youtu.be/mVwd6DGwFn8>

Διάλεξα το τραγούδι «της ξενιτιάς» ή αλλιώς «Φεγγάρι μάγια μου 'κανες» γιατί είναι ένα κλασικό τραγούδι που μιλάει για τον πόνο της ξενιτιάς τον αποχωρισμό από τη μάνα , τα αγαπημένα πρόσωπα και την πατρίδα.Επίσης είναι μελοποιημένο από έναν από τους μεγαλύτερους συνθέτες της Ελλάδας τον Μίκη Θεοδωράκη που πέθανε πολύ πρόσφατα.

